הלכה · משנה תורה · מפרשים · יצחק ירנן · ספר קורבנות

יצחק ירנן על משנה תורה, הלכות בכורות

רבי אליקים גאטינייו

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

יצחק ירנן על משנה תורה, הלכות בכורות

רבי אליקים גאטינייו

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/יצחק-ירנן-על-משנה-תורה-הלכות-בכורות/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה ט 4
הלכה טו 5
הלכה טז 5
פרק ב 5
הלכה יא 5
פרק ג 6
הלכה ח 6
פרק ד 6
הלכה ח 6
פרק ו 6
הלכה יד 6
פרק ז 7
הלכה ג 7

פרק א

הלכה ט

נולד לו מום וכו' משלימין לו ט"ו אחר שנתו וכו'. מבורר בדבריו דשנתו דמתני' ובריייתא בזה הוא מיום לידתו ולא מיום שנולד המום אלא דאי ליכא מיום שנולד המום עד סוף שנה ללדתו ל' יום צריך להשלים ל' יום ללידת המום משום השבת אבידה אבל כל דאיכא ל' יום או יותר מלידת המום לתשלום הי"ב חדש ללידת הבכור משלים הי"ב חדש דוקא ולא יותר משום גזרת הכתוב דשנה כתיב ודלא דפירש רש"י דפירש דהאי שנתו דש"ס הוא מיום לידת המום שכ"כ בש"ס ד"ה כל שנים עשר חדש עד שיהיו לו שנים עשר חדש משנולד המום ואף דבספרנו ליתיה תבת המום אלא משנולד לחוד הוא טעות וצ"ל משנולד המום וכן בגמ' ישנה הגיה בגליון כן וטעמו ונימוקו עמו ממ"ש רש"י לקמן ד"ה משלימין לו ט"ו וכו' דאי נולד המום בתוך שנתו אפי' יום אחד ליכא למימר דניתב ליה אחר שנתו ל' יום דלית ליה אלא השלמה וכו' ופי' דבריו כך הוא דקא פשיט דל' יום הוא בנולד מום לאחר שנתו הוא דאיכא ל' יום אבל בנולד המום בתוך שנתו דהיינו אפי' יום אחד חסר דהיינו ליום ב' ללדתו ליכא למימר דניתיב ליה אחר שנתו ל' יום דלית ליה אלא השלמה ר"ל דמה שמצינו ל' יום הוא להשלים ל' יום ללידת המום וכאן איכא אחר לידת המום כמעט שנה וניחא דנקט לשון זה דלית ליה אלא השלמה דהיינו שילום לימי הל' של מום משא"כ אי ס"ל כרבינו דהי"ב חדש הוא ללדתו מה הלשון אומרת ליכא למימר דניתב ליה אחר שנתו וכו' דלית ליה אלא השלמה וכו' והא לפי פירוש זה דשנתו הוא י"ב חדש מה שייך כאן השלמה הא הכי הו"ל למימר ליכא למימר דניתיב ליה וכו' דהא אית ליה י"ב חדש והשלים שנתו ומדכתב בלשון זה דהשלמה מוכרח שהבין דשנתו דש"ס הוא ללידת המום וכן ממה שסיים עוד וז"ל נולד המום חדש או חדשים רשאי לקיימו עד שנתן וכו' ומדכתב עד שנתן לשון רבים ש"מ קאי למ"ש חדש או חדשיים ומוכרח דקאי לשנת לידת המום דאי לשנת לידתו הו"ל למימר עד שנתו לשון יחיד.

ברם צריך לישב מה שסיים עוד בלשון זה וז"ל ואי לאחר שנה וכו' או קרוב לסיום שנתו יהבינן ליה ל' יום משנולד המום ואיך כתב קרוב לסיום שנתו והא לדידיה כל שנפל המום בתוך י"ב חדש צריך י"ב חדש אחרים ללידת המום ולא ל' יום וצ"ל דמ"ש קרוב לסיום שנתו היינו ביום אחרון של שנת לדתו דהיינו השלמת שנתו ואף שנראה דוחק ההכרח אם לא ישובח לא יגונה.

ומה גם דראיתי בגליון גמ' ישנה כתב כן וז"ל ובס' ישן מצאתי הלשון כן ת"ש נולד

לו מום בט"ו יום תוך שנתו כלומר ט"ו יום בתחילת לדתו משלימין לו ט"ו יום אחר שנתו פי' שלעולם צריך שיהו י"ב חדש משנולד בו המום אלמא ל' יום דקתני מתני' אנולד מום לאחר שנתו קאי ומזה קאמר דיהבינן ליה ל' יום משנולד המום דאי אנולד מום בתוך שנתו קאי כגון ביום ראשון של שנתו או כגון לסוף ג' חדשים או ד' ותרצה לומר דלעולם ניתיב ליה ל' יום אחר שנתו זה לא יתכן דהא אם נולד בו מום ביום ראשון של שנתו ליכא למימר דניתיב ליה גם לאחר שנתו ל' יום אלא יום אחד דלית ליה אלא השלמה כדקתני בברייתא וגם שמעינן מן הברייתא דאם בתוך שנתו נולד המום חדש או ג' חדשים להשלמה כדקתני בברייתא ולעולם רשאי לקיימו עד שנתו כדכתיב שנה בשנה אלא עד ל' יום דקתני מתני' אנולד בו מום לאחר שנתו קאי ומזה קאמר דנותנין לו ל' יום משנולד בו המום ע"כ ומלשון זה דרש"י ישן נראה ברור שהבין רש"י דשנתו הוא ללידת המום ופשוט איך שיהיה נמצא דעת רבינו דשנתו היינו י"ב חדש ללדתו ולא ללידת המום וזו היא דעת הטור יו"ד סי' ש"ו שכתב בזה הלשון עד מלאת לו שנה ללדתו ור"ל דוקא ללדתו ולא ללידת מומו ולאפוקי מרש"י דס"ל ללידת מומו ומרן שם נרגש מתבת זה דללדתו ועיי"ש מה שפירש ודבריו תמוהים בפירוש זה. ושוב ראיתי להש"ך שנתקשה בהן כמו שנתקשינו אנחנו והרב ש"ך עשה טעות בדברי הטור כדי לישב תבת ללדתו, ואחרי המחילה אין צורך ודברי הטור נכונו בפשיטות ושוב ראיתי להרע"ב בפירוש המשנה ב' שכתב שנים עשר חדש משנולד וכדברי הטור והיינו כרבינו ושם לא שייך לא פי' הב"י ולא ט"ס כמ"ש הש"ך אלא כמו שכתבתי.

הלכה טו

עיין מה שכתבתי בספרי תועפות ראם דף צ"ב ע"ב.

הלכה טז

עיין מ"ש הלח"מ ומה שכתבתי בחידושי פ"ג מהל' בכורים ה"ג.

פרק ב

הלכה יא

היה בכור רודפו וכו' ואפילו בעט וכו'. ועיין מ"ש מרן שפסק כלישנא בתרא וכן פסק הרמב"ן ודע דמ"ש דכן פסק הרמב"ן הוא שראה כן בהרא"ש, ברם ט"ס הוא שנפל בדברי הרא"ש וצ"ל מ"ם במקום נו"ן דכל דרבינו פסק כן אין דרכו להזכיר להרמב"ן אלא לרבינו ולפי"ז אין מובן למ"ש בב"י יו"ד סי' שי"ג דמ"ש בטור הרמב"ן שפסק כלישנא קמא הוא ט"ס דאפשר דכן ראה להרמב"ן כתוב כן וא"ת דאין ראוי לפסוק כן כיון דבדרבנן אזלינן

לקולא ואין ראוי לילך אחר לישנא בתרא י"ל דלא הו"ל להרמב"ן בגירסתו הלישנא בתרא כמו דליתיה בכמה ספרים דידן וכן לא הו"ל להרע"ב והתוס' יו"ט הך גירסא וכן החידושי הלכות [המהרש"א] הביאה על שם הרא"ש ועיין בב"י עוד מה שהרגיש על הטור ומ"ש עליו הב"ח סואן ברעש על דברי מרן ואין בדבריו כדאי לזעוק כן דאחרי שכתב בפירוש כדי להציל לא שייך להביא אח"כ המחלוקת דתבות אלו מורה בדוקא ואף שכתב דתחילה הביא המוסכם ואח"כ הפלוגתא מ"מ אינו נח והנכון כמ"ש הפרישה ודרישה להגיה תבת להציל וק"ל.

פרק ג

הלכה ח

ועורות עבודים וכו'. **שמא ישמעו הדיינים ויקנסוהו כפי רשעו**. נ"ל פי' דהיינו קנס שלו שיפסידוהו ממנו דצריך קבורה ונמצא מפסיד טורחו והיינו כמ"ש רש"י וז"ל שמעי רבנן דבכור תם הואי וטעון קבורה ומפסיד ליה מינאי ע"כ וכן נראה מדברי רבינו בפי' המשנה לפי שיאמר שמעיינים ביה רבנן ומפסיד ליה נראה בפי' דפי' כפרש"י ז"ל.
וע"פ זה יובנו דברי מרן בב"י חלק יו"ד סי' שי"א שכתב וז"ל שהוא מפחד לשהותו אצלו שמא ישמעו בו הדיינים ויקנסו כפי רשעו כלומר והוא מקפיד מלהפסיד טרחו עכ"ל ופשוט ע"פ מאי דכתיבנא וזה דלא כהלח"מ ז"ל יעו"ש וגם לשון הלח"מ מגומגם.

פרק ד

הלכה ח

עיין בחידושי להל' מאכלות אסורות פ"א ה"ד.

פרק ו

הלכה יד

הכל וכו'. ועיין מ"ש מרן ולענ"ד רבינו דחאה מכח ברייתא דתורת כהנים סדר אמור הובאה ביומא דף ס"ג מנין שלא יקדישנו מחוסר זמן ת"ל קרבן ע"כ וכיון דמפיק מחוסר זמן מקרבן וכתיב ומיום הח' והלאה ירצה לקרבן נשמע דמהיום והלאה דוקא ראוי להקדיש ולא מן הלילה כדרשת ר' אפטוריקי ולכן דחה הך מקמה.

פרק ז

הלכה ג

היו ג' וכו' הרי ג' נכנסין לדיר וכו'. וכרב באיסורי ואף דפשטא דברייתא כשמואל ושקלו וטרו אמוראי אליביה מ"מ כיון דשמואל גופיה תריץ אליביה דרב בר פלוגתיה מורה דמודה לו לרב ואף דאין זו כ"כ הכרע יען קי"ל הלכתא כרב באיסורי פסק כוותיה אלא קשיא דלמה השמיט רבינו דינא דמתני' אליבא דרב בשלשים ושנים מיל ה' מכאן וה' מכאן וה' באמצע דוקא מצרפן ברם אחד באמצע אינן מצרפן וצ"ל דמדיוק דברי רבינו נלמד כן.

ודע דאמרינן בש"ס דמשום סיפא דהיו לו באמצע מביא ומעשרן באמצע נקט רישא היה בין אלו לאלו מיל [ל"ב] אין מצטרף וכתב הרע"ב בפי' המשנה וז"ל ל"ב מיל וכו' משום דבעי למיתני וכו' להכי תני דאם הצדדין רחוקות זו מזו ל"ב מיל אין האמצעי מצרפן עכ"ל פי' לדבריו דהרישא איירי דאם הצדדין רחוקות זו מזו ל"ב מיל חוץ ממקום העדר שבאמצע מב' אין מצטרפין לפי שהוי קצת יותר מט"ז מיל משא"כ בסיפא (דאם) [דעם] העדר שבאמצע הוי ל"ב מיל נמצא הצדדין הוו ממש ט"ז מיל ולא יותר והאמצעי מצרפן ואף דהרישא יתירה דודאי כל דאיכא קצת [יותר] מט"ז מיל אינו מצטרף, אגב סיפא נקטיה דבסיפא איירי דהעדר שבאמצע הוא בתוך הל"ב ומצרפן וכפי זה שפיר אתי האגב נאה ומתקבל ולאפוקי מהרב תוס' יו"ט שכתב דכונת הרע"ב אין האמצעי מצרפן ר"ל אף דאיכא רועה או כליו באמצע וכרב וכו' יעו"ש ודבריו תמוהים דא"כ נמצא דהרישא אינה אגב סיפא אלא גם ברישא איכא חידוש דרועה או כליו באמצע אינו מצרף ופשוט גם הרב חזון נחום על שם הר"י קורקוס פי' מה שפירש בדברי הר"ב אלו וגם לפירושו קשיא דלא הוי הרישא אגב סיפא גם מ"ש אח"כ בסוף הלשון וז"ל אבל הנכון שיש ט"ס בדברי הרב וכצ"ל להכי תני שאם היו רחוקות ל"ב מיל אז האמצעי מצרפן עכ"ל ודבריו תמוהים דדברי הרב אלו הם בעד הרישא דיתירה היא ולפי פירושו הוי דינא דסיפא דוק ותשכח דאי אפשר דט"ס הוא ואם נפשך לומר דנפל ט"ס הוא בשנמחוק תיבת האמצעי וק"ל.